

MAAINÁS SÄÄ'MKULTTURKÕÖSKÕS SAJOOZZ RISTMÕŽŽÄST 3.4.2012

Cisttum Tää'ssvää'ld Presidentt, rouvv Haukio, buorit Sámedikkiid politihkalaš jod'headdjit, šiõgg prää'zneckue'ss!

Tuäiv da niõggõõzz mottje kuä'ss-ne tuõttân, aainâs te'l ko tõid vuäitt ââ'ned huâdast da tuejjeed väimmšõs si'tkkes tuâi tõoi teâuddjem diõtt. Lää'ddjânnam saa'mi mäŋglo ee'kked jeällam tuäivv, vuäžžad jiijjâz kultturkõõskõõzz, åå'n tõt niõggõs lij šõddâm tuõttân. Tä'bbe vuei'ttep prää'znká'stted tøn risttmõõžž da lee'd räämmast tuâi o'nnstumuuzžâst.

Ku'kes äi'gğkõskk lij leämmaž tän rämmpeivva, kuä'ss-ne leävvjumuš tuâi teäddjumuuzžâst, leä'sa tuâi čõõđ viikkmõš leäi loŋŋteei da positiivlaž tobddmõš. Puk tän tuâi äiggavuäžžmõõžžâst fe'rttai mõõnnâd ääi'jest 1994 räjjä, te'l Lää'ddjânnam halltõs cie'lki sää'm kulttur-jioččvaaldšem kuõskki lää'kke'tkkõõzzstes parlamentta, što le'čči ää'sšmie'lddsaz vuäžžad sää'mteggä jiijjâz tuâimmpäi'kk, mâ'te Taarr sää'mtee'gğest ju'n lij da Ruõcc sää'mtee'gğest lij e'tkkuum raajjâmvuâlla." Tãn halltõõzz peä'lestvâlddmõ'sše nuä'jjeel sää'mte'gğ jätt'tii ee'jjest 2000 sää'mkultturkõõskõs ha'ŋkkõõzz valmštumuuzž nu'tt, što ee'jjin 2000 – 2007 čõõđteš mäŋgbeällsaz da tää'rkes vuâdđplaaneentuâi, koon teäggeseš jäänaš Sää'mjânnam EU-ve'rgğnee'kki miõttâm EU-ha'ŋkkõõstuä'rjjõõzzivui'm. Vuâdđplaanumu'sše õ'neš EU:n raajõsteä'gğnuõkkõs prograammi teä'gğvääraid õhttse'žze ä'lddsin miljon kue'httčue'd dohat eu'rrred.

Si'tkkes valmštõõllâmkkõõsk kee'jjest vuäžžain ha'ŋkkõõzz investointt-teäggtoõõzz keäđda 2007 ää'sšmie'lddsaz pä'reäd vuâlla, ko vuõššân Sää'mjânnam mäddkâ'dd miõtti ha'ŋkkõ'sse EU-tuärjjõõzz vitt miljoon eu'rrred da mænŋa riikksuävtõs registõõli ha'ŋkkõõzz riikk-ekonomii raami sizz ee'jjid 2008 – 2011. Näkkam tu'mmstõõggi mie'ldd ha'ŋkkõs lokkõõvi loopplânji vuõigg årra da riikk tuâimmpaai'ki raajteei Senatt-Kiddõõzz vaa'ldi ha'ŋkkõõzz praksiizz čõõđtumumuuzž huõđđu čõhčča 2007.

Ha'ŋkkõõzz juätkkplaanumuuzž õhttvoõđâst tobddem tuâjjan õhttešioõtteed õõ'nŋi jee'resnallšem õõlgtõõzzid. Esimerkiksi tämän salin, Dolla-kue'rnec, ålgg ââ'nted sâbbri di konfereenssi âânmmõ'sše, mätt'tem-miârkkto'sse di musiikk, film da tea'tter čuäjtumu'sše. Åaskam veälainn, što o'nnstiim plaanâmtuâjast miälggad puârast. Spesialspä'ss böõššmõõžž šiõgg õhttsažtuâjast vuä'žžä arkktehtkeäštõõttmõõžž vuõi'ttam Halo Arkkteht nuõrr plaaneei.

Sää'mte'gğ lij tän põõrt vä'lddõõ'nni da Sää'mvuu'd škoou'l'jemkõõskõs lij nu'bba vä'lddõõ'nni. Jee'res õõ'nni liä arkiivstroi'ttel vuâlaž Sää'markiiv, Aanar kää'dd vaaldšemvuâlaž Sää'mke'rjjpõrtt, saami sosiaal- da tiõrvâsvuõđ õhttõs SámiSoster, sää'm kiõtt-tuâjaid kaaupšeei Duodji Shop Oy, aanarsää'mseä'rvv Anarâškiela servi di Sää'mjânnam vu'vddvaaldšempravlee'm'ja da restrantt Galla.

Sajos lij vuõss'sâajest jurddum saa'mi jiijjâz ââ'nnem diõtt. Tõ'st lij mie'rr šõddâd saa'mi jiõččvaaldšem di jie'lli da ooudâsviikkâm sää'mkulttuur tiõtt, koon vääžnmõs jurddân lij pââibeä'lnn kâ'dded ää'rbvuâlaž sää'm kulttuur da nu'bben ooudâsviikkâd da oodeed tõn. Sajos lij saa'mi parlamentpõrtt da määngpeällsaž tuåimmje mkõõskõs di vuõinnlõõttâm- da kaaunõõttâmpäi'kk. Tån miârkkšõõvnmõõžž čio'lggad puârast põõrt aanarsää'mkiõllsaž nõmm Sajos, kää'tt äkkpââ'ji mie'ldd miârkkšââvv kõhttsââi le'be sââidõspäâi'k, ko'st lij kaaunõttum da jâlstum kuu'kkab ääi'jid tollpeällaz lu'nn. Nõmm lij aanarsä'mmla Matti Morottaja e'tkkeem.

Vä'lddmiârkkšõõzses kuâņnad Sajos tarjjad oddâiggsaid da tää'zz mie'lddsaid sâbbarpääi'ki di samai ånn'jõžaiğgsai studialõõnji diõtt šioğg vuaittmõõžž riâššâd o'dinakai pirrõõzzâst määngnallšem sâbbrid, konfereenssid da noorõõttmõõžžid. Tån päâi'k Sajos puätt čuõvted vuu'd jie'lle mvue'kktuåimmju muužž da ravveed še mudoi tõn jie'lle mviõkkvuõđ.

Ju'nn åå'n muâdd mannu ââ'nnetobddmõõžž vuâdain vuäitt tuõttâd, što peäggum täävtõõzz liâ teâuddje'mmen. Sajoozâst leät alggee'jjest riõššum määngnallšem noorõõttâmpooddid da sâbbrid. Põrtt lij keâssam jiânnai kue'ssid sa ålddjânnam räâ'jest, saakk lij puârast leävvnam pirr ålggjânnmi da peerstumuš tõn mie'ldd. Sää'mtegga da jeä'rben tõn piisarkâdda Sajooz valmštumuš lij leämmaž jõnn hiâlptõs, ko määngid ee'jjid pešttam kolkkrõõžž â'lnn jeällmõš lij vaajtõõvvâm põõšši päikka, ko'st vuei'ttep lee'd seämma laagg vue'lnn da tuejjeed tuâjaid kuddnallšem tuâjilõõnjin da veâl seämma riâddest da seämma uu'lest. Seämmanalla lij še põõrt jee'res õõ'nnji beä'lnn.

Heärr Presidentt, rouvv Haukio, siõgg präâ'znekkue'ss! Teâdam, što saa'mi kõskkvuõđâst da tääu'jmõsân tån vuu'dest Sajo'sse leät norrum jiânnai määngnallšem vuârddmõõžžid da õõlgtumuužžid.

Emansa muâdd ee'jj kee'jjest mâņņa tobddmõõžži vuei'ttep ärvvtõõllâd, mõõn puârast põrtt praksiižzâst tuåimmai da mõõn puârast täävtõõzz da vuârddmõõžž teâuddje. Tuäivam da ååskam, što mij täâi'ben Sajoozâst tuåimmjeei kruugg, vuei'ttep va'steed täid tuâjaid, ko vuõššân piâssâp kuddnalla åårsted põ'rtte da jeällmõ'sše da vuäžžap põ'mmjeen da jordmõõžžeen pä'reâd vuâlla, põõrt tuåimmju muužž mie'ldd mâņņa jätt'temkirrsi.

Looppâst haa'lääm sârnnad jiiĵjan da sajooz õõ'nnji peä'lest lää'des spä'ssbõõššmõõžžid Sajooz teâuddjumu'sše vaikkam da vuässõõttâm privat tuåimmjee'jid da organisaatiaid; nu'tt teäggtee'jid, Senatt-Kiiddõõzzid, Aanar kâdda, arkktehttplaanee'jid da jee'res plaanee'jid, vahssjid ko urkku'vddjid. Spesialspä'ssbõõššmõõžžid oou'dam vä'lddurkku'vddi Kõskk-Lää'ddjânnam Betonraajõõz tuåimmjid vaadlaž da kääzzkõsodsaž tuâjivä'lddmõõžžâst. Öhttsažtuâjij pukivui'm lij leämmaž siõgg. Tijtää sää'mkultturkõõskõs ij le'jje ni kuâss mottjed tuäivest tuõttân. Jõnn spä'ssbõõššmõõžž ti'jjid!

Leäggas Sajos äu'kken saa'mid da jee'res naroo'de da räjjas Sajos jeä'rben nuõrid sää'm puõlvvõõggid ååsk da intoa jiiĵjâz kulttur seeiltem da oodeem peä'lest!

Juha Guttorm,
vaaldšemšuurmõš